

DELAVSKA

POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisli se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadrugni dom.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državno SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane poštna enostolpna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 104.

Sreda 28. decembra 1927.

Leto II.

Zedinjaš:

Diskusija k strankinemu zboru.

Stališče socialistične Internacionalne.

Vsakdo mora priznati socialistični stranki, da se v Sloveniji trudi postaviti enoten delavski pokret. Temu stremljenju odgovarja tudi pisma »Delavske Politike«, ki se skrbno izogiblje napadov na nasprotno delavske politične struje.

Mislil pa, da bomo pospešili zedinjevalno delo, ako mirno in trezno povemo, kaj nas loči pravzaprav od dekalistov. Oni skušajo zlasti v zadnjem času pokazati ta nasprotja njemu ali jih celo pooprčiti — s taktiko osebnega napadanja in zmerjanja. Naša naloga pa je, da dopovemo delavcem trezno resnico. Kajti, čim bodo delavci to resnico doumeli, bodo aktivno posegli vmes — za politično enotnost. Danes si delavci sicer žele enotnosti, ampak pod pritiskom raznih napadov pasivno čakajo.

Kot pri nas, bi ločil danes povsod tri struje v delavskem gibanju: eno socialistično in komunistično, ki sta se zagrizli z medsebojni boj in odredkata vsako možnost sporazuma, in tretjo, ki skuša najti ono, kar bi združilo svaj pretežno večino, če že nekaterih fanatikov ni mogoče spametovati.

V internacionalnem obsegu je izraz te tretje struje revija »Klassenkampf«, ki jo izdajajo in pišejo vodilni avstrijski socialdemokrati. Nekaj imen urednikov in sotrudnikov bo povedalo morda jasneje: Maks Adler, urednik »Arbeiterzeitung«, Austerlitz, bivša tajnica komunistične internacionalne Balabanova, bivši voditelj nemških komunistov Paul Levi, dr. Eckstein, berlinski župan dr. Herz, književnik Ernst Toller, Maks Barthel, Arnold Zweig i. dr. Revija izhaja v Berlinu, v čemer vidim namen, da se zlasti med nemškimi reformisti uveljavi marksistična struja.

Vsak naš socialist bo menda pozdravil namen revije, izražen v njeni prvi številki, ki pravi med drugim: »Der Klassenkampf« (Razredni boj hoče ojačiti politično delavnost marksistične teorije v današnji socialni demokraciji, ker prepričani smo, da more samo proletarska bojevna politika usposobiti stranko, da razvname delovne množice, da jih zbere okrog sebe in osvoji politično oblast. Vodilni motiv »Klassenkampf« bo zbrati svetovni proletarijat v eni enotni internacionalni za upostavitve socialistične družbe.

Smatral sem za potrebno omeniti to revijo, da bodo naši proletarijat informirani o tem, kaj da se po svetu godi in da bo vsakdo razumel, da se slovenski »Zedinjaši« nismo pojavili iz kakih kapric, temveč iz raz-

kola in temu sledečega hotenja po zopetni, trdnější enotnosti. »Zedinjaši« so se pojavili prav povsod kot produkt žalostnih razmer v marksističnem gibanju.

Večkrat smo že izrazili svoje čutenje in hotenje, pa bomo zelo hvaležni, ako nam »Delavska Politika« dovoli, da pred kongresom socialistične stranke povemo še jasnejšo besedo.

Pri tem pa pridemo najprej do razmerja s komunistično internacionalno, katere član sem s svojim številnimi tovariši bil. Zakaj smo bili njeni člani in zakaj nismo več in zakaj še do danes nismo člani socialistične stranke Jugoslavije? V odgovoru na ta tri vprašanja vidim izhodišče za politiko soc. stranke po njenem kongresu, ki se bo vršil v januarju. Kajti ta vprašanja držijo danes večino sodrugov v negotovosti.

Zakaj smo postali somišljeniki kom. internacionalne? Pred desetimi leti je razveselila ves svet vest o ruski revoluciji, ki je pomenila bližnji konec svetovne vojne in ki nam je obetala novih, lepših, lepših smeric. Naj se spomnijo sodrugji na to navdušenje, na tedanjo pisavo »Naprejš« in Kristanove govore o ruski revoluciji! Kakor je proletarijat pozdravil leta 1916 atentat Friedricha Adlerja, protest enega, je tem bolj navdušeno pozdravil rusko revolucijo, vstajenje množic. Rusi so nato izdali parolo svetovne revolucije, ki do poraza pri Varšavi nikakor ni izgledala nemogoča. Od domače socialne demokracije nas je pa odbil njen način sodelovanja v vladi, v času, ko bi mogla izkoristiti revolucionarni položaj vsaj za 50 odstotkov toliko, kakor avstrijski socialni demokrati, ki so bili sicer daljši časa v vladi, pa so znali s tem svojim činom utrditi svoje in oslabiti nasprotnikove pozicije. Boljša taktika bi onemogočila razkol v takem obsegu, kakor se je izvršil. To mnenje potrjuje tudi vzgled Čehoslovaške in Avstrije. Češki socialdemokratje so s svojo taktiko ustvarili številno najmočnejšo komunistično stranko v Evropi, avstrijski socialdemokrati so pa to preprečili, čeprav so bili v vladi. Nismo torej sploh proti sodelovanju socialistov v meščanski vladi, gre le za to, kdaj je to primerno in kako.

To dvoje je bilo odločilno za nas in za večino.

(Opomba uredništva: S tem člankom odpiramo debato o bližnjem kongresu stranke in prosimo sodruge, da se je s svojimi prispevki udeležijo.)

(Dalje prihodnjič.)

pomočniske izkušnje ali s pridobitvijo posebne ročne izurjenosti, ampak je za to potrebna višja (strokovna šolska) stopnja izobrazbe. Po tej razlagi zakona bi le malokateri trgovski in obrtniški pomočnik plačeval davek po lestvici za privatne nameščence. Še naprej bi plačevala večina kvalificiranega delavstva davek na ročno delo ki je precej nižji od davka na prejemke privatnih nameščencev.

Bistveno se je pa spremenil položaj z odlokom Generalne direkcije davkov z dne 19. sept. 1927 št. 105.071, ki je naslovljen na finančno delegacijo in ki se glasi: »Zveza grafičnih nameščencev se je v imenu svojih članov obrnila na direkcijo s predlogom, da se grafični nameščenci izvzamejo iz določil, ki veljajo pri odmeri davka za privatne nameščence in da se njihovi dohodki obdavčijo z davkom za ročne delavce.

Povodom te predstave je ugotovila direkcija, da so pri davčnih oblastih nasprotujoča si mnenja, koga se smatra za kvalificiranega delavca. Da se doseže enoten postopek vseh oblasti v primeru odredb čl. 79. točka 6. finančnega zakona za leto 1927-28, izdaja direkcija sledeče pojasnilo:

Kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki so one osebe, katere za stalno plačo in nameščenje vrše take posle, kjer je poleg telesne moči potrebna tudi posebna usposobljenost za izvrševanje posla.

Stalna namešitev je ona, ki je vezana na odpovedni rok.

Pod usposobljenostjo ne razumemo samo šolske kvalifikacije (obrtna in trgovska nadaljevalna šola), temveč tudi prakso, ki je potrebna za uspešno izvršitev poverjenih poslov.

Obrtnim pomočnikom (torej kvalificiranim delavcem) ni smatrati samo one osebe ki so v učni dobi absolvirale rokodelsko šolo, ampak vsakogar, ki se je izučil obrti in če tudi ni nikdar obiskoval obrtne šole. Grafični nameščenec se smatra kvalificiranim, četudi ni nikdar obiskoval obrtne šole, ker mu je za izvrševanje njegovega poklica potrebna praktična delovna usposobljenost, katero je smatrati za njegovo šolsko izobrazbo.

Za kvalificiranega delavca velja torej sleherni privatni nameščenec, ki svojega poklica ne bi mogel izvrševati brez predhodne izobrazbe (rokodelstva in to brez ozira ali je za izvrševanje svoje obrti trdil tudi šolsko izobrazbo).

Zgorajšnje pojasnilo naj vzamejo oblasti na znanje in po njem predpisujejo tudi

Kdor ima prejemkov preko	do	Plača	%	Din	K temu se še prišteje	Skupaj je plačati davka	Doredaj je znašal davek na ročno delo
Din	Din				komorska d. k. št. d.		od Din
6.000	12.000	3,5	420.—	124.—	62.—	606.—	188.—
12.000	24.000	4	960.—	250.—	125.—	1.335.—	396.—
24.000	26.000	2,5	1620.—	520.—	260.—	2.260.—	792.—
36.000	48.000	5	2400.—	840.—	420.—	3.660.—	1188.—
48.000	60.000	5,5	3300.—	1200.—	600.—	5.100.—	1584.—

Davčna obremenitev zadane vsakega delavca, kajti oproščeni so davka le oni, ki imajo manj kot 500 Din na mesec prejemkov. Več kot se enkrat toliko bo moral odsej plačevati kvalificirani delavec davkov. V nekaterih primerih bo moral delati en mesec samo za davkarstvo.

Klerikalizem in socialna reakcija.

Danes so klerikalci na vladi v Jugoslaviji, sosedni Avstriji, Nemčiji. Posebno v Ljubljani mnogokrat razpravljajo sodrugji o razmerju med klerikalci in socialisti. Na vsak način bo koristno, da zvedo naši bralci, kaj pravijo k temu nemški sodrugji V reviji »Klassenkampf« (razredni boj), ki jo izdaja s. Maks Adler, piše o tem dr. Kurt Löwenstein med drugim sledeče:

»Pri nas imamo proletarski klerikalizem, ki je bil navajen razvijati se v senci cesarskega prestola. Ko je ta prestol padel, mu je zmanjkalo orientacije in organizacije...«

Katoliški klerikalizem je mnogo pomembnejši in zato nevarnejši. Ta ima izredno živahno in elastično duševnost, je diplomatično upreten in ima obsežno in disciplinirano organizacijo. Od svetovne vojne sem postaja klerikalizem vedno bolj samostojen politični faktor v mednarodnem obsegu. Ta klerikalizem bojuje sku-

pravke. — Generalni direktor Dušan P. Letica l. r.«

Generalna direkcija davkov se je torej postavila na stališče, da je kvalificirani trgovski in obrtniški pomočnik vsakdo, ki ima učno spričevalo. Davek za privatne nameščence se je na ta način razširil na vse obrtne in trgovske pomočnike in oni del delavstva v tovarnah, ki ima učna spričevala.

Davek na ročno delo se bo predpisoval samo še za težake in dninarje, kajti vse ostalo delavstvo je kvalificirano in spada po mnenju Generalne direkcije davkov med nameščence.

V duhu finančnega zakona gotovo ni, da razširja Generalna direkcija davek za privatne nameščence na vse delavstvo. Ako je v zakonu rečeno, da spadajo med privatne nameščence tudi kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki, je zakonodajalec le hotel, da plačujejo davek za privatne nameščence oni pomočniki, ki izvršujejo predvsem duševno delo, ne pa vsi trgovski in obrtniški pomočniki, ter bi bil v tem slučaju izraz »kvalificiran« odveč. Tolmačenje Generalne direkcije absolutno ne sme obveljati. Davek za privatne nameščence je mnogo višji od davka na ročno delo. Če davek na ročno delo smatra delavstvo za veliko krivico, kar zahteva od gospodarsko najšibkejših prekomerno davčno dajatev to je od onih, ki so že z drugimi indirektnimi davčnimi dajatvami preobremenjeni. Poleg tega so prejemki delavstva tako nizki, da ne more utrpeti najmanjšega odtegljaja.

Borba delavstva gre za tem, da se davek na ročno delo odpravi. Generalna direkcija davkov pa izdaja sedaj odlok, da se še zvišu delavstvu davek na ta način, da se kvalificirani delavci obdavčijo po davčni lestvici za privatne nameščence, ki je, kakor rečeno znatno višja od davka za ročno delo.

Davku za privatne nameščence so povezani vsi prejemki iz službenega razmerja kakor plače, mezde, dražinske, rodbinske in funkcijske doklade, honorarji, nagrade, odškodnine za čezurno delo, vrednost hrane in stanovanj brez kakoršnega odbitka.

Dosedaj je plačevalo delavstvo 3,30% le od mezde, zaslužene v 8 urah. Čezurno delo se ni obdavčilo. Tudi invalidski in komorni odstotek doklade je mnogo višji. Iz sledeče tabele je razvidno, koliko znaša nova obremenitev delavstva in bolj zgovorno kot vse besede dokazuje, da delavstvo z ozirom na svoj težki gospodarski položaj ne more plačevati davkov v izmeri kot si je to zamislila Generalna direkcija davkov.

Odlok Generalne direkcije davkov je stvarno neutemeljen ter-krivičen in je kategorična zahteva vsakega delavstva, da se takoj preklie. Delavstvo novih bremen ne prenese in zahteva, da se tudi davek na ročno delo odpravi.

Finančni zakon in davek na privatne nameščence.

Z finančnim zakonom za leto 1927-28 se uvaja čl. 79 nov davek za privatne nameščence. Besedilo zakona pravi:

»Privatni nameščenci (med katere spadajo tudi kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki) in samoupravni nameščenci in funkcionarji plačujejo vskljud zakonitim predpisom, ki veljajo v poedinih oblastih od dne 1. januarja 1927, dokler se ne začne odmerjati davek po novem skupnem davčnem zakonu, kot davek in kot vse državne pribitke, izvenzaj invalidski davek in ko-

morsko doklado, od skupnih svojih prejemkov, ki jih dobivajo iz službenega razmerja, bodisi v denarju, bodisi v naravi.«

Zakon šteje med privatne nameščence tudi kvalificirane trgovske in obrtniške pomočnike. Davčni uradi so povečini tolmačili pojem »kvalificiranih trgovskih in obrtniških pomočnikov« tako, da mora v to kategorijo spadajoči davčni obvezanec, opravljati predvsem duševno delo. Višjo stopnjo strokovne izobrazbe se ne pridobi samo z absolviranjem vajeniške dobe, s položitvijo

paj z ameriškim petrolejskim kapitalom boj proti mehikanskemu socialističnemu gibanju, ta klerikalizem sklepa mir z italijanskim fašizmom in stega svoje tipalke tudi v Rusijo, da uresniči stari sen o iztreljenju grško-katoliške crkve. V Nemčiji zna izkoristiti zase najtežji politični položaj in pri vsem svojem prilagodenju razmeram ostaja zvest svojim načelom in tendencam...

Klerikalizem nima z vero nič opraviti, on je politična in socialna reakcija. Veren delavec je v istem gmotnem stanju, kakor neveren. Toda dejstvo razrednega položaja postane revolucionarno šele tedaj, ko se ga ljudje zavedo in to zavest izrazijo v politični volji. Klerikalizem ne zboljšuje položaja delavcev, temveč kvari ideologijo, ki vodi delavca v osvobodilni boj. Delavske množice osvoboditi klerikalne ideologije, je kos duševnega osvobodilnega boja delavskega razreda. Boj med social-

ustanovo? Sami socialni demokrati! Socialistični poslanec Petejan in njegova rdeča družba komandirajo v bolniški blagajni. Radi tega pa je tudi tak red tam, da se Bogu usmili! Delavci in obrtniki! Ali hočete, da se tak red kot je v bolniški blagajni, zanese tudi na magistrat? Ne! Proč s socialnimi demokrati od magistrata! Proč z rdečimi petelini od bolniške blagajne!

Uradništvo ekspoziture OUZD v Mariboru ne najde izraza, da bi moglo dovolj ožigosati ta skrajno nekvalificiran, neresničen, da ne rečemo zločinski izpad, ki mu dela ne le veliko krivico, temveč izpodkopava tudi njegov ugled in avtoriteto javne ustanove, kateri načeluje minister iz vrst napadalcev. Če pravi člankar, da je bilo pri stari bolniški blagajni komaj par uradnikov, bi moral tudi povedati, da je prejšnje zavarovanje razpadalo na več manjših blagajn in obratnih zavarovalnic, ki so vsaka imele enega ali dva nameščence in da je največja med njimi, »splošna bolniška blagajna«, imela v najboljšem slučaju do 1000 članov, medtem ko jih ima mariborska ekspozitura danes 12.000. Nekdaj je cel poslovni aparat sestojal iz imenika članov, ki je bil istočasno imenik delodajalcev, po katerem so se predpisovali prispevki, bolniške knjige in denarne knjige, danes pa imamo obširen kompliciran aparat s katastri, različnimi kartotekami itd.; kar je bilo poprej treba enkrat, se mora danes desetkrat vpisati na raznih krajih, in sistem centralizacije nalaga nebroj vsakodnevne korespondence. Poleg tega je bilo poprej nezgodno zavarovanje ločeno od bolniškega, sedaj pa je združeno. In kljub temu nas pri ekspozituri ni 30, kakor navaja člankar, temveč s služiteljem vred samo 7, kar vsakdo vidi, ki ima pri ekspozituri kaj opraviti. Višek nekvalificiranosti, da ne rečemo zlobnosti, je pa trditvev, da večino dohodkov zavarovanja požro nameščenci. Iz javno polaganih letnih obračunov je razvidno, da znašajo vsi upravni stroški ljubljanskega okrožnega urada, torej plače nameščencev, pisarniški material, potnine in drugo, letno 18% vseh izdatkov. Najnižji uslužbenec pri ekspozituri dobiva 1200 Din mesečne plače, vodilni uradnik, ki ima družino, pa 1800 Din in v tem pogledu lahko marsikakega delavca in gotovo tudi člankarja, zavidamo. Predbacivanje o socialistični komandi je popolnoma brez podlage, ker tvorijo nameščenci, ki se zunaj urada socialistično udejstvujejo, že pri nas, pri 7 uslužbencih neznatno manjšino, poslanec Petejan pa po svoji izvolitvi ne vrši več službe. Sploh smo pa nameščenci v službi samo nameščenci svojega urada in ničesar drugega, vmešavati se v zasebno življenje svojih tovarišev pa nimamo pravice, dokler je v skladu z moralo in zakoni. Kdor ima količjak v pogledu v ustroj našega zavarovanja, nam bo priznal, da se težko najde uradništvo, ki bi moralo opravljati tako težko službo, kakor je pri nas, kjer ne vprašujemo po šesturniku ali osemurniku, temveč delamo, dokler niso kupi papirjev opravljeni. Naša služba zahteva toliko takta, kakor malokje, in zelo težko je mnogokrat spraviti pravico in zakon v sklad. Zato smatramo, da tega nismo zaslužili.

Čudimo se, da prihaja ta napad iz krogov, ki imajo na naš zavod največji vpliv in v trenutku, ko tvori ravnateljstvo ljubljanskega OUZD večina njihovih pristašev in je minister, pod katerega kompetenco spada vse naše poslovanje, njihov človek. To se pravi v lastno skledo pljuvati in zlonamerno škodovati avtoriteti zavoda in ideji zavarovanja sploh.

Ker radi navedenega od najmerodajnejši strani ne moremo pričakovati zaščite in zadoščenja, smo primorani obrniti se na vso našo javnost, da te metode sodi in obsodi. Maribor, 18. dec. 1927.

Prizadeti nameščenci mariborske ekspoziture OUZD.

Marlbor.

Mariborska kronika.

Ker sveta inkvizicija pri nas je žal odpravljena, so klerikalci zelo v skrbeh, kako bi rdečkarjem na meh s telesa kožo drli in žive v ognju cvrli.

Pa so jo brž pogruntali, biriče so našuntali, vprizorili monstre proces po naročilu iz nebes.

Sedemindvajseti januar za nje je vrlo sitna stvar. Sklenili so kanoniki, kaplani, patri župniki, sodruga Eržena tožiti, ker si upa jih razkrinkati.

Da bi pa stroškov več bilo, je črnih sedemindvajset prišlo, ki so prisegli, da Eržen od Antikrista je rojen.

Da si pa čast zaflikajo, denarja zdaj zahtevajo, pa še v bržon naj gre sedet, da bodo mir imeli spet.

Pa to jim še zažost ni blo, še drug proces iznašli so: ni prav jim to, če kdo trdi, da mati več devica ni.

Amerika je tisti kraj, kjer Affen-proces je bil nekaj; prepir, kako je človek nastal in celi svet se je smejal.

Sedaj pa Mariborčani, svoj Affen-proces imamo mi in za moderno Ameriko prav nič ne zaostajamo.

Pri tem pa sreča se obrne, pritožba črnih se zavrne, zato se treba maščevati in novih grehov poiskati.

In našli so da sveta čast pobožnih nun ne sme se krast: »Volkštima« zvedla je nekje, da v Temešvaru klošter je, v njem prednica baje svetnica, pred grehom ji zardijo lica.

In brž so pred sodnika šli, naj vendar tega ne pusti. Ta pa jezno: »steht nicht dafür, dajte mi že enkrat mir!«

To je naša kronika, jo v Mariboru vsak pozna; če pa kedaj kaj novga bo, vam pravočasno pišemo.

Ptju.

Delavskemu sloju v Ptju.

(K občinskim volitvam.)

Ptjujski volilci smo klicani, da povemo na volišču svoje mnenje o tem, kdo naj v prihodnji dobi vlada v občini in skrbi za nas. Iz dosedanega dela smo določno videli, kako in v koliko se je delalo v našo korist ter smo mnenja, da ni bil nikdo, najmanj pa delavski sloj s tem zadovoljen. Delavci in obrtniki plačujemo velike direktne in indirektne davke, občina kot prva naša zaščitnica pa nas ni znala pred njimi varovati ter jih vsaj malo ublažiti. Visoke najemnine, nič stanovanj, nepraktična in draga ureditev razsvetljave po cestah in stanovanjih, visoke cene življenskih potrebščin, vse to je znak za nekoristno občinsko gospodarstvo.

To je pa tudi popolnoma logično, ker na občini so gospodarili gospodje, ki imajo vsega dovolj: obširna posestva, krasne vinograde v Halozah in drugod, lepe delavnice, velike tovarne, luksuzna stanovanja, dobičkanosne pisarne, dobre službe, avtomobile, dobrodoče trgovine itd. Zato je popolnoma razumljivo, da se ti gospodje ne morejo brigati za nas majhne ljudi, ker potem bi pač sami morali nekaj prispevati, kar pa bogataš prav težko stori, ker bi moral odškrtniti nekaj od svojega bogastva.

Da torej dosedanje občinsko gospodarstvo pri nas ni bilo za nas uspešno, vemo vsi. V prvi povojni dobi so gospodarili gerenti, demokratska gospoda, tako da občina nazadnje ni imela kredita niti za eno metlo. Ureditvi gospodarstva so se izognili na enostaven način — najeli so veliko posojilo in z njimi krpali slabo urejena mestna podjetja. Socialistični župan je komaj spravil občino

vsaj nekoliko v pravi tir. Ko je odstopil, so gospodje padli spet v staro letargijo ter so gospodarili dalje, kakor je pač šlo. Dohodke so hoteli dobiti n. pr. iz tistih malenkostnih polovičnih kopalniških kart, ki so jih dobivali delavci. Povišali so najemniški vinar, ki ga plačuje seveda najemnik in ne gospod posestnik. Z različnimi tožbami so zapravili težke tisočake (»Panonija«, Ferlež, Menoni). Vse to nas sili tembolj, da se v prihodnje zavarujemo pred njimi in njim sorodnimi ter si izvolimo zastopnike, ki imajo trdno voljo in ljudi sposobnost delati tako, da bo nam prav.

In ti močje, delavci in obrtniki, so se združili na listi **socialistične stranke**. Socialistična stranka je edina zmožna in voljna odpraviti vse nerednosti in zastopati malega človeka potom občine v delavnici, tovarni, pisarni, stanovanju. Socialistična stranka se ne ozira ne na narodnost in ne na vero, pač pa razločujemo ljudi v druga dva razreda: razred bogatih Slovencev in Nemcev na eni strani ter razred revnih Slovencev in Nemcev na drugi strani. Vse drugo je fraza. Zato ima stranka revnega delovnega ljudstva v programu samo točke, ki se tičejo nas samih, ravno tako kakor ima bogata gospoda točke, ki so samo zanje in obenem zoper nas.

Z ozirom na ptjujske razmere si je socialistična stranka začrtala naslednji program, ki bo ga v občini dosledno izvajala in se zanj bojevala:

V svrhu rešitve stanovanjske krize je treba takoj začeti z zidanjem stanovanjskih hiš. V Ptjuju potrebujemo najmanj 80 stanovanj. S ceninim kreditom je možno ustvariti v najkrajšem času dovolj stanovanj. Dokler ni dovolj stanovanj na razpolago, mora občina posredovati, da se stanovanjskim najemnikom in najemnikom obrtnih lokalov ne povišuje najemnina ter da se jih ne postavlja na cestro. Prekomerno povišanje najemnin in vse visoke najemnine se naj postavijo pod kontrolo občine. Iz tega se naj dobi dohodek. Velika in luksuzna stanovanja se naj posebej obremene.

Občina mora prevzeti elektrarno v lastne roke. Doslej občina ni zadostila svoji dolžnosti. Sicer je prevzela jamstvo za električno zadrugo, toda deležev v pogodbi ni rešila. Elektrarna v rokah mestne občine bo zmožna šele zadostiti potrebam vsega prebivalstva, ne samo onih, ki so zmožni vsled premoženjskih razmer uvesti v svoje stanove in lokale kulturnejšo luč, kot je smrdeči petroler in masne sveče. Danes imajo v Ptjuju električno razsvetlavo samo bogati trgovci in odvetniki. Hišni gospodarji imajo električno razsvetlavo uvedeno samo v svoja stanovanja, najemnik si pa naj na stopnicah in v stanovanju nos razbije.

V svrhu izločitve privatne špekulacije, ki življensjske potrebščine le podražuje, je organizirati v občinski režiji oddajo premoga, kuriva, mesa itd. To bi bil lep dohodek tudi za občino, če bi znala primerno organizirati oddajo. Zoper oddajo mesa vlada sicer skeptičnost, ker se pravi, da pri tem občina največ »gor plača«. Res, občina ni imela pred tremi leti nikakega dobička od svoje mesnice, toda občinstvo je imelo dobiček. Ko je mestna občina sama izsekavala meso, seveda po nižjih cenah, so lahko ptjujski mesarji tudi cenejšo prodajali. Ptjujskih pet mesarjev je sicer občinsko upravo prestrašilo, toda učinek je bil tu, ki ga je čutilo vse mesto. Ker meso se je pocenilo kar za 30 odstotkov. Da bi to tudi danes ne bilo nič napačnega, uvidi vsak, ki ve, da mesarji kupujejo živino po 8 do 12 kron, meso pa prodajajo po 14 do 20 dinarjev.

Mestnim revšem in ostalim ubožnim meščanom je oskrbeti brezplačno zdravniško in lekarniško oskrbo. V dosedanjih proračunih so te postavke tako minimalne, da sploh ne pridejo v poštev. Organizirati je boj zoper alkoholizem in njegovo soparnico jetiko. Ravno v ptjujskem okraju in ne najmanj v Ptjuju samem sta ti dve boleznii najhuje razširjeni. Iz-

Zobje črsti in beli, usta sveža in lepa, to je uspeh zobne paste

„PEBECO“.

med bolnikov, ki se lečijo po zavarovalnih zavodih, šteje ptjujski okraj na jetiki sami, 25 do 30 odstotkov. Ptjujsko šnopsarstvo še ni izumrlo. Dokler ga ne iztrebimo, ne bo ne zdravja, ne prave kulture.

Otrokom revnih starišev je preskrbeti brezplačno učilne potreščine. Zvezki, katerih se danes rabi tudi v ljudski šoli nebroj, stanejo velike vsote, ki jih delavec nima vedno na razpolago. Ako stane siceršnja uprava v Ptjuju velike vsote, se ne bo poznalo, če izkazuje proračun ali računski zaključek občine na teh izdatkih še 10.000 Din več.

Skrbeti je zaščito vajencev in delavcev, za brezposelne, onemogle in reveže. Uvesti je brezpogojno nedeljski počitek v vseh obratih in trgovinah, odpraviti nočno delo v pekarnah ter gledati na osemurni delavnik. Hočemo imeti mestne razmere; doslej smo imeli vaške. Naši trgovci so čudnega mnenja. Mislijo, da se s tem, da delajo po 9 ur in pri zaprtih vratih posebej še po 2 ali več ur, da se s tem njihov promet poveča. Mi smatramo, da se more promet povečati v trgovinah le takrat, če se popravi ekonomski položaj širokih ljudskih mas. Vsakdo izmed nas potrebuje tega prave dosti. Saj smo vsi goli in bos — pa ne kupujemo ničesar, čeravno so trgovine odprte tudi ob nedeljah in praznikih, tudi če bi bile odprte do 9. ure zvečer. Ne kupujemo zato, ker nimamo denarja, ne kupujemo zato, ker so naši dohodki na mesec samo po 500, 600, 1000, ali pa 2000 Din. Potrebujemo stanovanje in hrano. Ako kdo želi popraviti prilike in trgovini, ta naj vodi akcijo za skrajšanje delovnega časa, za ukinitvev brezposelnosti in za sistem visokih plač. V Ptjuju je samo 6 pekrov. Za teh 6 pekrov je delalo k zadnjem Katarinovem sejmu okoli 25 moči skozi skoraj 36 ur nepretrgoma. Ali je to pravično? Enemu delo, drugemu pa velik dobiček? Občina kot avtonomno telo je v prvi vrsti poklicana, da gleda na izvajanje zakonov, ki so v veljavi, skrbeti zato, da se uvedejo za splošnost koristne uredbe.

V Ptjuju imamo vodovod na mehaničen pogon. Sicer je mestni finančni odsek že davno rekel, da mora biti kmalu izveden vodovod. Pa, korajže ni. Ker vemo, da bi moral pač tisti plačati v prvo, ki nekaj ima. Sicer bi to potem že počasi spravil pod kapo nazaj, toda amortizacija je prepočasna. Je boljše, če se pečamo s čem drugim, kar je momentano dobičkanosno... Ne, vodovod mora biti upeljan tudi v Ptjuju. Saj vendar ne bomo prednjačili v vsakem oziru v nazadnjaštvu. Skrb mestne občine mora biti, da se tudi to vprašanje reši v najkrajšem času.

Zahtevamo pa tudi, da se da delavskim kulturnim društvom prilika za razvoj in napredek. Doslej smo se borili že za telovadnico. Ne, nismo je dobili, ker je »Sokol« mnenja, da ima monopol na to. V gimnaziji telovadnica je le njemu na razpolago. Pravi, da je orodje njegovo. Dobro, orodje je njegovo, toda pridobil ga je večinoma po prevratu. Na to orodje bi pa imeli pravico pravzaprav vsi Ptjujčani, ne samo ena grupa. Na igriščih se vadijo druga športna društva, naša pa spé, ako nočejo iti k njim. Tudi v tem pogledu hočemo rešitve.

V dobri občini se lahko napravi mnogo dobrega. Odvisno je samo od tega, kdo jo vodi. Ako delavec in obrtnik hočeš, da se te bo upoštevalo, ne voli strank, ki sicer pravijo, da te rabijo — in sicer na volišču zase, v resnici pa niso nikjer za tebe ničesar storile. Kar ima delavski sloj, moral si je priboriti s težkim bojem **ravno od te gospode**, ki te sedaj vabi v svoj zabor, da bi te še tukaj ponovno zaprl. To vidiš tudi iz vsega državnega gospodarstva, kjer pripadniki ravno teh strank gulijo delovno ljudstvo.

Pomisli: Kdaj je že volil gospod bogataš, gospod veleposestnik, gospod trgovec, gospod odvetnik, gospod fabrikant in gospod župnik tvojo stranko? Nikoli! Zato se ne pusti tudi Ti vsaj pri teh volitvah izkoristiti od njega, če te ima že, itak na špagi v tovarni, v stanovanju, na cesti in v cerkvi. Bodi vsaj v tem sam svoj, voli samega sebe s tem, da bo glasoval za svojo delavsko listo.

Delavci, obrtniki, reveži — na eno stran, bogataši, gospoda — na drugo stran.

Katerih je več?

To naj pokaže naša skrinjica, ki je pri teh volitvah četrt, to je skrinjica socialistične stranke.

Krajevni medstrokovni odbor ZDSZJ v Ptujju sklicuje za sredo, dne 28. decembra t. l. ob 7. uri zvečer v gostilni pri Pošti protestni shod proti novim davkom. Ptujsko delavstvo vseh organizacij se poziva, da se shoda polnoštevno udeleži in pripelje seboj tudi žene.

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« priredi s sodelovanjem pevskega društva »Naprej« v Ptujju Silvestrov večer v soboto, 31. dec., v prostorih hotela »Slon« pri g. Matzu. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 5 Din. Spored: Godba, ples, petje, šaljiva pošta z dobitkom. Ob polnoči živa slika: Staro in novo leto. — K obilni udeležbi vabi vse sodruge in sodružice odbor.

Breg pri Ptujju.

Dne 11. decembra so se tudi pri nas vršile občinske volitve. Izmed pri volitvah udeleženihih treh strank je naša dobila največ glasov. Prva skrinjica (socialistična) je dobila 120 glasov in 7 mandatov. Druga, nemška gospodarska, 80 glasov in 5 mandatov. Tretja pa je bila ožejena (klerikalci so se namreč oženili z Orjuno) in je dobila 85 glasov in 5 mandatov. O tej gostiji smo še namenjeni govoriti. Volitve so pa potekle zelo solidno. Agitacija je bila sicer zelo burna na vseh straneh, posebno pri nasprotnih strankah. Tu je šlo vse brez pardona, si prijatelj ali ne, to ni igralo nobene vloge. Najbolj agilni so bili gospodje okoli tretje skrinjice. Ti so najbolj pili za medvedovo kožo, rekoč, da si bodo sedaj sami župana volili. Zato so si pa za agitacijo izprosili ptujске advokate. Ko zaveden človek to politiko opazuje in pregleduje časopise, pride do zaključka, da je politika ena izpridena punčka. Kadar gre proti delavstvu, takrat pozabijo na vse očitke in na vse korupcioniste. Kadar jim gre za kožo, tedaj se zvežejo, če je sila, tudi s hudičem. Ta gostija, ki so si jo privoščili pri teh volitvah, ni prinesla njim nikakega razveseljivega zaključka. Krivo je namreč to, da je bil ravno advent in niso smeli imeti muzikantov. In kjer ni muzike, tam tudi ni veselja. — Breg pri Ptujju bo imel tedaj socialističnega župana. Tistim gospodom pa, ki so nam že jama kopal, pa so sedaj sami sebe zakopali, želimo veselo bodočnost!

Prijatelj, glej da boš dobil tri. Mi jih dobimo sedem; to vesolja bo za en škedenj. Skupaj se bomo djali socialiste pokopali. Zato pač ljubi vsi svetniki, pa magari še socialisti, priporočam se vam, da bi jaz bil vsaj župan. Pa drugače je prišlo spet; socialisti sedem, Nemci pet, naj pa gremo sedaj mi štet?! Sedaj je tvoje upanje do županske stolice splaval preko vodice! Svoja kopita morate pobrati, čeravno so vam pomagali gospodje advokati! Po livadi sedaj poje črni kos: Gospod in muček sta dobila dolgi nos!

Trbovlje.

Pri nas so se začela redno predvajati skioptična predavanja, katera organizira tuk. prosvetni pododsek DZ. Kot prvo predavanje se je izvršilo 7. dec. o temi: »Dunajska revolucija 1848 in Slovenci«, 14. dec. pa »Velika francoska revolucija«. Krasna in velika dvorana Delavskega doma je bila obakrat docela nabito polna publike. Med občinstvom vlada za taka predavanja izredno zanimanje. Ko je k zaključku predavanja o »Veliki francoski revoluciji« zaigralo (ob zadnji sliki predavanja) na galeriji vse moštvo delavske godbe na pihala marseljezo, so se oni, ki so sedeli, dvignili raz sedežev in vsi razoglavi mirno in častno poslušali. In koncu marseljeze pa so zagledali na platnu z velikimi črno-rdečimi črkami pozdrav: »Na svidenje!« in vzradošeni odšli domov. — Nabito polni dvorani smo imeli tudi v petek dne 9. dec. ob priliki predvajanja mladinskega predavanja: »Snegulčiča in sedmero palčkov« ter »Obuti maček«. Mladino iz otroškega vrta in osnovne šole voenske je pripeljal učiteljski zbor v Delavski dom ob 3. uri popoldne, istega dne ob 4. uri popoldne pa je prišla mladina trboveljske osnovne in meščanske šole pod nadzorstvom učiteljstva v Društveni dom. Otroci so bili veselo razpoloženi in težko pričakujejo naslednjega predavanja. Na vseh do sedaj omenjenih predavanjih je predaval s. Tine Korimšek.

Pred kratkim se je vršila plenarna seja občinskega zastopa, ki je soglasno odobril proračun za leto 1928. Da naša občina vrši velikopotezno delo za tukajšnje prebivalstvo, je jasno razvidno iz proračuna. Občinski proračun in proračun krajnega ubožnega zaklada se odobrita in sicer zneski v dohodkih 2.699.560, v stroških 7.378.893 D, primanjkljaj 4.679.333 Din. Sprejme se soglasno odstavek XI. glede posojila 2.500.000 dinarjev. Posojilo se bo rabilo za: kopalnico 1.100.000 Din, hladilnico 475.000, stanovanjske hiše 500.000, pokopališče 300.000, vodovod Hrastnik 125.000, skupaj 2.500.000 Din. — Pridavek občinske blagajne v zne-

sku 300.000 Din k ubožni zalogi se soglasno sprejme. — V pokritje primanjkljaja sklne občinski odbor pobirati 153odstotne doklade od neposrednih državnih davkov, to je od 2.626.170,72 Din, pobirajo se naj 4.018.150,50 Din. — V vsem svojem delovanju stremi sedanji socialistični občinski odbor za tem, da davkoplačujočemu občinstvu vendarle nekaj nudi; le trboveljski premogokopni družbi ni po volji in bi rada črtala polovico proračuna, to pa vsled tega, da na njo odpade manj plačevanja. Ne vemo, če se ji bodo te nakane posrečile.

Zalog.

Čas je, da spregovorimo par resnih besedi o igrar, ki jih uprizarjajo »Čitalnica« in »Gasilno društvo« v Zalogu. Mi seveda nočemo s tem nobenega napadati, še manj pa žaliti; hočemo ugotoviti le nekoliko činjenic, katere ne delajo omenjenim društvom ravno preveč časti in katere bo treba odpraviti če hočejo, da bodo veljala za res prave nositelje »kulture« v našem kraju. Če bomo torej kaj kritizirali, bomo kritizirali predvsem le uprizorjena dela kot taka, ne pa igralcev, katerim ne moremo odrekati požrtvovalnosti v nobenem slučaju. Prvo kar se opaža je to, da vodi našo »Čitalnico« pri izbiranju iger — le en moment — »kšeft-dobiček«, ki se obeta društvu z uprizoritvijo. Na vzgojno stran se ne ozira nikdo. Že samo to dejstvo v temelju nasprotuje vzgojnemu načelom, oz. namenu izobraževalnega društva. Seveda nočemo biti ekstremni; ne zahtevamo, da bi kak podeželski oder uprizarjal delo visoke umetniške vrednosti, katerih on ne zmore in tudi publika ne računa, — to bi bilo le skrumba — pač pa bi se upravičeno zahtevalo, da se vprizarja kake lažje socialne drame, katerih vsebina je snov zajeta iz življenja naroda samega. Izgovori, da za taka dela nima publika smisla so brez podlage. Res, da je naš človek najbolj dostopen za burke, ali s tem še ni rečeno, da se ne mara pečati v življenju tudi z resnejšimi stvarmi in s problemi življenja sploh! In končno, če se on ne navdušuje za lepoto stvari in taki meri, kot n. pr. za kake slabe burke, je to kvečjemu dokaz, da prave lepote pravzaprav on ne pozna, in to največ po krivdi naših izobraževalnih društev, ker niso skrbele da bi se on pravilno vzgajal. Le dajte mu čiste vode in videli bode s kako slastjo jo bo pil! Najmanj, kar se mora zahtevati od igralskega kadra je, da se on jasno zaveda, da ni na odru radi gire same. On se mora zavedati, da mora biti igralski oder zcalo v katerem gleda publika samo sebe ter vidi v njem vse svoje napake in svoje vrline. Ali se zaveda kdo tega? Več težko! Če bi se kdo tega zavedal bi pri nas toliko ne respektirali

»Charlyeve tetke«, »Automobilisti« in drugo šaro takega kalibra! Samo poglejmo: Vodilna misel n. pr. »Charlyeve tete« je: v družabnem življenju zmaguje nesebičnost, ljubezen, a sebičnost se osmešuje, propada(?). Sama na sebi ta vodilna misel ni slaba; ali ona ne učinkuje dobro, vzgojno na nas že zato ne, ker je snov zajeta iz življenja — po življenju in po duhu nam tuje aristokracije, do katere goji sicer naš človek tradicijonalno in pa tudi iz stanovske zavisti porojeno mrznjo in ker kljub temu goji do nje nekako mistično razpoloženje — to je, jo zavedno ali nezavedno v svojem srcu oborožuje, gleda v nji neko višje bitje. Na ta način torej se neguje v njem le tisti hlapčevski duh, ki nam še danes prinaša pravo prokletstvo, mesto da bi se iztrebilo vse umetno privzgojene družabne predsodke in spoštovanje do stanov, kateri so odpravili moderni narodi kot nekako »kulturno sramoto«. Da ponovimo: Take igre vplivajo posebno na mladino le kot »šunt romani« in so za njo kvečjemu prav dobra šola za »Hochstaplerstvo«. Želimo, da se pokaže malo več smisla za res dobre, domače stvari in malo boljše razumevanja naloge izobraževalnega društva. Če se pa že igra tuja dela, naj se izbira med najboljšim, a ne med najslabšim. — K. S.

Grize.

Občinske volitve, katere so se vršile dne 20. novembra t. l., so prinesle sledeči rezultat: SDS 82 glasov (3 odbornike), SKS 38 glasov (2 odbornike), SLS 115 glasov (5 odbornikov), kr. soc. 75 glasov (3 odbornike). Združena socialistična lista 3 odbornike in 1 po žrebanju. Naši odborniki so Veligošek Anton, Košak Fr. in Tratar Fr.; od »Naprejeve« skupine Andrej Kajtner. Pri volitvi župana dne 16. dec. sta dobila Veligošek Franc (klerikalci) in pa Kajtner Andrej (soc.) enako glasov; po žrebu je bil izvoljen Veligošek Franc (kler.) za župana in Kajtner Andrej za prvega svetovalca. — Konstatirati moramo, da se še pri nobenih volitvah ni vršila tako nesramna agitacija napram socialistom od strani meščanskih strank kakor pri teh. Še »Jutro« je pomotoma smatralo našo socialistično skrinjico za komunistično, a je seveda potem to pomoto popravilo. Klerikalci so pa imeli kar dve skrinjici: eno za »purgarje« in pa za boljše ljudi, t. j. SLS, drugo pa za tiste, ki so vero v klerikalce zgubili, t. j. za krščanske socialce. Ti reveži so mislili, da se jih bodo otrešli; ali volitve župana so že takoj pokazale, čigav otrok da so. Bodoče delo v občini nam bo še bolj jasno pokazalo, kam pripadajo ti ljudje; med delavske vrste gotovo ne. Naši odborniki pa bodo vedno stali na braniku delavskih interesov. Živela Socialistična stranka!

ZIMSKO BLAGO

za obleke in perilo v veliki izbiri kupite najcenejše pri
SREČKO PIHLAR, Maribor, Gosposka ul. 5
Oglejte si moje izložbe.

Prost ogled! Prepričajte se!
Manufakturno blago
vseh vrst, kakor sukno, velurje za plašče, doublstofe, barhente, flanele itd. Vam nudi vstred ugodnega nakupa še vedno po najnižjih cenah edinole
J. PREAC, manufakturna trgovina, Maribor, Glavni trg 13.
Poštne nameščenci na obroke.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18.

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnе pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Kolesa in motorje shranjuje

preko zime trvdka **Justin Gustinčič**, Tattenbachova ulica 14

„JUNIPER“

železno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljšje sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu, trganju, žledodnim boleznim itd. Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in konzumni trgovini. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK

Agentura „Juniper“

CELJE, GOSPOSKA ULICA 26
Trgovci, zahtevajte engros cene.

NOVO LETNA

DARILA

v zlato, srebru in ure po znižanih cenah. Namizna posoda iz alpaka srebra od Din 300.— naprej.

A. Stojec, Maribor
Juržičeva ulica št. 8.

Popravila ur najcenejše in z jamstvom. — Po stenske ure se pride na dom.

Zbirajte za tiskovni sklad

Nabirajte nove naročnike

Društvo ljubljanskih mizarjev in drugih sorodnih strok vabi k

24. Silvestrovi veselici

ki se vrši

v soboto, dne 31. decembra 1927 v hotelu Tivoli, Švicariji.

Godba „ZARJE“ Ljubljana.

Spored bo jako zanimiv, med drugimi krasni **srečolov, šaljiva pošta, alegorija itd.**

Po končanem sporedu prosti **PLES.**

Začetek točno ob 19. uri (7. uri zvečer).

Vstopnina za osebo 8 Din. Otroci do 14. leta v spremstvu starišev prosti.

Ker je čisti dobiček namenjen skladu za onemogle člane ter vdovam in sirotam, vabi k obilni udeležbi

Veselični odbor.